

Юрченко І.Б., студент
*Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*
vania.yurchenko.online@gmail.com

Датенко Н.В., к.е.н., доцент
*Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*
datsenko_nataliia@kneu.edu.ua

ЕКОНОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ ВАЛЮТНИХ ІНТЕРВЕНЦІЙ НБУ НА СТАБІЛЬНІСТЬ КУРСУ ГРИВНІ

В умовах підвищеної макроекономічної нестабільності та плаваючого валютного курсу особливого значення набуває дослідження інструментів впливу центрального банку на валютний ринок. Для України це питання є особливо актуальним з огляду на наявність значних зовнішніх (COVID-19, нестабільність фінансових ринків, зміни монетарної політики провідних центральних банків світу тощо) і внутрішніх (економічна нестабільність, війна 2014 р. та повномасштабна 2022 р.) шоків, які суттєво впливають на динаміку обмінного курсу [2]. Одним із ключових механізмів регулювання валютного ринку виступають валютні інтервенції, що дозволяють згладжувати надмірні коливання курсу гривні та сприяють підтриманню фінансової стабільності в країні [3]. Їх застосування дає змогу зменшити спекулятивні коливання, підвищити передбачуваність валютної політики та зміцнити довіру економічних агентів до національної валюти.

Метою дослідження є оцінка впливу валютних інтервенцій Національного банку України на динаміку та стабільність курсу гривні з використанням сучасних економетричних методів. Досягнення цієї мети передбачає як теоретичне обґрунтування механізмів курсоутворення, так і проведення емпіричного аналізу на основі реальних статистичних даних [1]. Особлива увага приділяється виявленню характеру та сили впливу інтервенцій, а також визначенню умов, за яких цей вплив є найбільш ефективним.

Теоретичною основою дослідження виступають ключові концепції формування валютного курсу у період 2019-2025 рр., зокрема монетарна, портфельна моделі та модель платіжного балансу [3]. Зазначені підходи дозволяють комплексно пояснити природу валютного курсу як макроекономічного показника, що формується під впливом грошово-кредитних, фінансових і зовнішньоекономічних факторів. Важливе місце також займає обґрунтування ролі валютних інтервенцій як інструменту монетарної політики, який функціонує у взаємозв'язку з такими чинниками, як міжнародні резерви та облікова ставка, забезпечуючи додаткові можливості для стабілізації валютного ринку.

У межах емпіричного аналізу застосовано економетричні моделі, зокрема множинну лінійну регресію та моделі з розподіленими лагами (ADL), що дозволяють врахувати як безпосередній, так і відкладений вплив валютних інтервенцій на курс гривні. Оцінювання параметрів моделей здійснювалося методом найменших квадратів, що забезпечує отримання статистично обґрунтованих результатів. Для перевірки адекватності моделей використано низку діагностичних процедур, зокрема тест Дарбіна–Уотсона для виявлення автокореляції залишків, тести на гетероскедастичність, а також аналіз кореляційних зв'язків між змінними з метою уникнення мультиколінеарності.

Отримані результати свідчать про наявність статистично значущого впливу валютних інтервенцій на курс гривні. Зокрема, встановлено, що активні дії Національного банку України на валютному ринку сприяють зниженню короткострокової волатильності обмінного курсу та забезпечують його відносну стабільність [2]. Водночас ефективність такого впливу значною мірою залежить від супутніх макроекономічних умов, зокрема рівня

міжнародних резервів, динаміки облікової ставки, а також загальної економічної ситуації в країні.

Таким чином, валютні інтервенції визначено як важливий інструмент стабілізації валютного ринку, ефективність якого проявляється переважно у короткостроковому періоді. Використання економетричного моделювання дозволяє не лише кількісно оцінити цей вплив, але й підвищити обґрунтованість прийняття рішень у сфері монетарної політики. Перспективи подальших досліджень пов'язані з необхідністю врахування структурних зрушень в економіці, впливу зовнішніх шоків, а також удосконалення моделей прогнозування валютного курсу в умовах підвищеної невизначеності.

Список використаних джерел

1. Національний банк України. Валютні інтервенції НБУ: статистичні дані [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external/data-sector-external#interv>.
2. Шапран Н. С. Тенденції валютного ринку України в умовах війни. ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО. 2023, Випуск № 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-19>.
3. Васильєва М. Б. Валютний курс як економічна категорія: вплив на макроекономічну рівновагу. Економіка і прогнозування. 2004. С. 21-30. URL: https://eip.org.ua/docs/EP_04_2_21_uk.pdf.